

ФІЛОСОФСЬКА СУТНІСТЬ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД ДУХОВНОЇ ПРАКТИКИ

Боцман М. Р.

Науковий керівник – канд. соціол. наук, доц. Яковлев А.О.
Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. філософії, тел. 066-044-81-57)

In the modern world and in human life, education plays a very important and important role. The realities of the present place new demands on the structure and quality of education. Education is seen as the realization of inalienable human rights for the development of cultural values. Philosophy has always influenced the development of education and education systems, stimulating the development of education.

В сучасному світі і в житті людини дуже велику і важливу роль відіграє освіта. Реалії сьогодення висувають нові вимоги до структури та якості освіти. Процеси трансформації освітнього простору істотно впливають на зміст і темпи формування нових типів відносин у сфері освіти. Людині XXI століття необхідна особлива мобільність і здатність швидко адаптуватися до нових умов життя. Існує нагальна потреба зміни структури і змісту професій, культурного середовища в цілому. Досягнення сучасної науки, принципово змінюючи картину світу, змінюють наші уявлення про світ.

XXI століття називають століттям освіти і науки. Згідно даним ЮНЕСКО за останні 30 років університети світу підготували більше випускників, ніж за всю історію людства. Причиною тому є декілька факторів, серед яких – значний приріст населення та вплив технологій на професійну діяльність сучасної людини. Там, де зовсім недавно можна було працювати, маючи середню професійну або спеціальну освіту, тепер необхідно мати освіту вищу. В Україні існує тенденція появи такого соціального феномену як масова вища освіта, що певною мірою сприяє девальвації самої освіти.

Освіта розглядається як реалізація невід'ємних прав людини на освоєння цінностей культури. Інколи освіту розуміють вузько, поза культурою та моральністю, лише як оволодіння систематизованими знаннями, вміннями, та навичками, а з культурою і практикою пов'язують виховання. Це досить обмежена позиція, тому що освіта є формою успадкування культури людства та надбань цивілізації, процесом включення індивіда в контекст соціальних відносин, процесом формування цілісної особистості. Освіта – невід'ємна складова духовного життя людства. З глибокої давнини і до нинішніх часів освіта визначала людську історію, впливаючи на хід подій та розвиток цивілізації. Вона прямо пов'язана з вихованням, це єдиний процес, в якому і відбувається

формування і становлення особистості. Головне, що досягається в виховно-освітньому процесі, – це формування і творення людини. Отже освіта – це необхідна сходинка соціалізації особистості. Це процес сходження індивіда в образ особистості, універсального суб'єкта, що успадковує переданий йому потенціал попереднього розвитку поколінь. Процес освіти не є спонтанним, він має свою логіку, стандарти, форму, установки і принципи, готує покоління, якому буде передана естафета розвитку людської цивілізації. Освіта обумовлює формування смислової сфери, що сприяє вибору життєвої позиції та соціальному вибору особистості. Цілісний образ освіти служить інтересам і суспільства, і особистості. Формування сучасного типу особистості являє собою не просту трансляцію тих чи інших знань, але й комплексний процес окультурювання, «обробки» особистості. В освіті присутня складова навчання, складова збереження і трансляції традицій, складова евристичної та пошукової діяльності. Процес освіти передбачає залучення до базових цінностей культури та поєднує в собі навчання і виховання.

Між філософією та освітою існує тісний взаємозв'язок, про що свідчить історія філософської думки та процеси динаміки освітніх форм і взаємодій. Філософія завжди впливала на розвиток систем освіти і виховання, стимулюючи розвиток освіти. Цілком закономірно освіта стає предметом філософської рефлексії, при цьому акцентується увага на можливостях конструктивного підходу до вивчення проблем освіти саме з філософських позицій. В свою чергу, поширення освіти завжди супроводжувалося зростанням інтересу до філософії. Отже, філософія сприяла розвитку освітніх ідей, а освіта пробуджувала філософські роздуми, сприяла формуванню та поширенню філософської культури. І філософія, і освіта – це фундаментальні основи духовної культури людства.

Тож можна зробити певний висновок, що сучасна освіта у філософському сенсі відіграє дуже важливу роль. Філософія і освіта постають як фундаментальні складові духовної культури людства, освіта і філософія освіти співвідносяться як особливий вид духовної практики. Маючи вагомим практичне значення у науково-технічному процесі, мистецтві, взагалі в будь-якій галузі людської діяльності, освіта відіграє засадничу роль в розвитку здібностей і талантів особистості, що є запорукою прогресивного розвитку людства в цілому.

Перелік посилань

1. Романенко М.І. Освіта як об'єкт соціально-філософського аналізу. Дніпропетровськ: Видавництво "Промінь", 1998. – 132 с
2. Терещенко Ю.І. Філософія освіти та пошуки морально-етичного виховання // Шлях освіти. – 2002.- №3.
3. Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века. – М.: Педагогическое общество, 2002. – 512 с.